

Kunst en Leven

**De kandidaten kunnen elk jaar kiezen uit een gedicht,
afbeelding, product of een van de vier voorgestelde titels:**

**Hier kijken we naar, Luminescentie, Blauwdruk,
Mijn leven als kunstenaar: legende, mythe en magie**

Kunst eindexamen expositie Vwo 6

2024-2025

Sonya Wartanjan

Hier kijken we naar:

NO FACE, NO NAME: Mijn liefste Westerling...

Wat is het effect van vreemdelingen op ons bestaan? Waar vallen onze ogen op bij een eerste ontmoeting?

Als klein meisje liep ik door de straten van Westwijk. Ik voelde de zachte hand van mijn moeder, we liepen hand in hand. Op een dag zei ik: <<Մայրկ, ես ամեն օր տեսնում եմ անծանոթ մարդկանց >>

Oftewel: *"Moeder, ik zie elke dag mensen die ik niet ken."* (Vrij vertaald uit het Armeens.)

Later realiseerde ik mij dat zelfs naasten vervreemdend kunnen zijn. Je weet nooit hoe iemand zich vanbinnen voelt. De een is manisch depressief en de ander hoogwaardig gepassioneerd. We zien het niet, we zien alleen de profilerende elementen van omhulsels. "Wat gaat er toch in anderen om?", dacht ik als kind.

Alle herinneringen uit mijn jeugd komen bijeen in de Westwijk. Ik besloot daarom de mensen uit de Westwijk weer op te zoeken en ze te fragmenteren in een kunstwerk.

De camera van mijn Nederlandse oma was de sleutel tot gesprekken met mensen, die ik in eerste instantie misschien nooit had gegroet.

Sabrina

Hier kijken we naar:

mi a mata bo (I killed you)

Met mijn werk wil ik graag laten zien hoe ik mezelf voelde toen ik niet wist ik hoe ik moest omgaan met mijn kroes haar.

Ik wou dat mijn haar ook blond en stijl was zoals de meisjes in mijn klas.

Ik wilde blond zijn, lang haar hebben, niet bruiner zijn dan de anderen, blauwe ogen hebben.

Ik wilde mijn haar 'doden',
Het liet een te groot deel zien, van
wie ik was, en dat ik er niet bij
hoorde.

De wrok en onbegrip die ik toen voelde zijn nu weg, nu kan ik er alleen maar naar kijken en erop reflecteren.

Mijn haar draag ik als een kroon, omdat ik blij ben met mijn achtergrond, je moet juist laten zien wie je bent. **Mi kabei ta mi corona. (Mijn haar is mijn kroon).**

Suze Snel

Hier kijken we naar:

De schreeuw om vrede.

Dit kunstwerk toont de innerlijke strijd van mensen in oorlogstijd.

Het gezicht staat voor de angst, de woede en soms ook de onmacht om zich uit te spreken.

De witte duif symboliseert vrede, die uitgesproken moet worden.

Het beeld moet laten zien hoe moeilijk, maar ook belangrijk het is om je uit te spreken, zeker in tijden van oorlog.

Anna Los

Hier kijken we naar

Onder toezicht.

In dit werk zien we een figuur die gevangen zit in de blik van anderen. Ze is omringd door camera's en pupillen die haar kleineren tot object voor observatie. Haar grote ogen kijken terug, maar niet uit kracht. Eerder uit verbazing en angst.

"Ze was geen persoon, maar een uitzicht". Ik laat zien hoe vrouwen – en mensen in het algemeen – vaak worden bekeken, beoordeeld en gedegradeerd tot oppervlakkigheid. Alsof iemand pas waarde heeft in het decor van andermans fantasie.

Het naakte lichaam is een commentaar op hoe we naar elkaar kijken en hoe we vergeten dat achter een uiterlijk ook een wereld aan innerlijk zit.

Het figuur is een projectie van andermans wensen, verlangens en oordelen. Deze projectie van anderen overtreft haarzelf, waardoor haar eigenheid wordt ontaard en ze niets meer is dan een paspop.

De titel *Onder toezicht* betekent hier: geen ruimte, geen vrijheid en geen rust. Zij wordt bekeken, maar de toeschouwer ook. Is dit het bewijs van onze medeplichtigheid? Want wie kijkt en ziet en niets doet, is verantwoordelijk. Dit werk nodigt je uit om na te denken over jouw blik. Ben je een onschuldige waarnemer of neem je deel aan de verstikkende objectivering van iemand anders?

Onder toezicht is niet alleen een kritiek. Het is een reminder om je eigen kracht en authenticiteit te herontdekken. Je bent geen doelwit of een decor, maar een mens met een verhaal, met een verlangen en een stem. Toezicht en zichtbaarheid kunnen een verstikking zijn. Maar wanneer eenzijdige perceptie verandert in wederzijdse erkenning, is het ook een bevrijding voor degene die dachten alleen een decor te zijn.

Sjoerd van der Vorm

Luminescentie:

Staarwedstrijd.

Wij hebben allen doelen. Sterker nog, ik durf te wedden dat de meesten van ons meerdere hebben.

Met 'wij' bedoel ik mijzelf, maar ook de persoon die dit leest, degenen van wie we houden en zelfs de mensen waar wij een hekel aan hebben, iedereen heeft wel iets waar diegene naartoe streeft.

Helaas, júíst doordat we allemaal iets willen, kunnen we niet alles bereiken. Dit concept is uiteraard niet nieuw, al van jongs af aan krijgen we dat gevoel van de harde realiteit mee. Dat verlanglijstje voor je verjaardag die niet compleet vervuld werd, die BFF waarmee je, na alle beloftes, niet meer meepaat, dat onhaalbare cijfer, of die keer dat je sollicitatie werd afgewezen. Goed, je snapt me nu wel denk ik.

Mijn werk gaat over deze onhaalbare doelen, 'het verlangen, maar niet de mogelijkheid.' De persoon op de trap verlangt naar de maan en om net als de maan te zijn. Vrij en schijnend, hoog in de lucht. Weg uit de gesloten kamer, het beknellende gevoel, het gewicht van het leven. Weg naar een plek waar de zwaartekracht machteloos is, waar zorgen van je afglijden, waar stress verminderd, druk verlicht, pijn verzacht en het hart gelucht kan worden. Helaas is zo'n utopie non-existent.

Ik ben op dit idee gekomen door inspiratie te ontleen aan het kinderliedje 'In De Maneschijn.' De titel 'Staarwedstrijd' komt van het feit dat zo lang als dat de maan blijft schijnen, de persoon naar de maan zal kijken, de hele nacht door dus. De persoon en de maan zullen die gehele tijd elkaar aan blijven kijken, zodoende ontstaat dus een zogenaamde staarwedstrijd.

Sofie van der Kruit

Luminescentie:

Toen ik klein was had ik een angst voor het donker. Als ik ging slapen moest er een lichtje aan, zoals op de gang of het lampje naast mijn bed. Als mijn ouders naar bed gingen deden ze het licht weer uit. Als ik in de avond wakker werd en het was compleet donker, deed ik het lichtje aan dat naast mijn bed stond, op een kastje. En dan was er ineens licht in de duisternis, het licht verdreef het donker.

Met mijn kunstwerk wil ik kinderen helpen die bang zijn voor het donker, net zoals ik vroeger was. Mijn doel van mijn kunstwerk is dan ook meer gericht op productie en dan het meerdere keren gemaakt kan worden, om zo veel mogelijk kinderen te helpen met hun angst voor het donker.

Als het lichtje eenmaal aan gaat, bevindt het kind zich in een andere wereld. Om hun heen zien ze vlinders op de muren. Vlinders staan symbool voor vele dingen, de bekendste is metamorfose. De vlinder weerspiegelt de groei van het kind tot een volwassene, hun groei van angst tot het overkomen van de angst.

Dianne van Buuren

Luminescentie:

"Paradox van het licht"

Kan iets tegelijkertijd afstotelijk en aantrekkelijk zijn? Durf jij je te laten verleiden door iets dat je ook kan beschadigen?

Voor mijn tekenen eindexamen heb ik een installatie gemaakt binnen het gekozen thema van 'luminescentie', waarbij ik de schoonheid en het gevaar van de diepzee naast elkaar plaats. In mijn werk zijn gloeiende kwallen te zien, die symbolisch zijn voor een paradox van het licht en leven. Enerzijds kunnen gloeiende kwallen fascinerend zijn met hun etherische en mysterieuze gloed, wat een aantrekkingskracht is in het donker. Anderzijds kan het licht juist bedrieglijk zijn en je valse hoop geven; de kwallen kunnen namelijk ook gezien worden als een afschrikking of gevaar waar je afstand van moet behouden. Maar wat waarschuwt er; de kwallen of jouw instinct?

Je kunt in het werk stappen en met de kwallen meedraaien en je laten omringen. Hoe verder je komt, hoe meer de kwallen beginnen af te wijken van het 'normale beeld' van de kwal; de kleuren en vormen worden steeds meer vervreemd. Dit zet je aan het denken over wat wel en wat niet werkelijk is. De kwallen symboliseren dus een schoonheid dat een gevaar verschuilt.

Mijn hoop is dat deze installatie je niet alleen de schoonheid van luminescentie laat ervaren, maar je ook uitdaagt om na te denken over de complexiteit van aantrekkingskracht en afstoting, en de dunne lijn tussen realiteit en illusie.

Awesta Khorsand

Luminescentie:

“Waar licht ontwaakt”

Mijn eindwerk is een glasmosaïek: een fragiele compositie van kleur en licht, geboren uit de vorm van een lotusbloem. De lotus is voor mij niet zomaar een bloem, maar een krachtig symbool. Ze wortelt diep in de modder, in het troebele water, en toch groeit ze recht omhoog – zuiver, onaangetast, en opent zich uiteindelijk in het volle licht. Ze staat voor zuiverheid, voor wedergeboorte, en voor de reis van het innerlijk door duisternis naar helderheid.

Uit deze bloem ontspringt in mijn werk een stroom van kleur – een ziel die zich ontvouwt. Elk stukje glas, scherp en kwetsbaar, draagt een andere tint: herinneringen, gevoelens, dromen en littekens. Samen vormen ze de ziel zoals ik die zie – niet als iets vaststaands, maar als iets dat beweegt, verandert, groeit.

De ziel is in haar kern het meest pure deel van ons. Ze is wie we zijn, zonder lagen, zonder maskers. En hoewel ze fragiel is, net als het glas waarmee ik werk, schuilt er juist in die kwetsbaarheid een diepe kracht. Want wat licht toelaat, breekt niet – het weerkaatst.

Met dit werk wil ik tonen hoe de ziel, vol kleuren en nuances, in stilte uit haar bron omhoogkomt. Hoe ze zich, net als de lotus, opent in het licht.

Fleur Weber

Blauwdruk:

De laatste zet.

In mijn werk staat het verliezen van een dierbare centraal. Zodra je een dierbaar persoon verliest kun je hem of haar nooit meer letterlijk aankijken en alleen terugblikken op de herinneringen.

Het werk is geschilderd vanuit het perspectief van mijn jongere zelf die aan het dammen is met haar opa op een dinsdag middag na school.

Dit is een van de herinneringen waar ik me nu aan vastklamp.

Nurgul Harput

Blauwdruk:

Zout van de Ziel.

Toen ik het woord blauwdruk voor het eerst las, stelde ik mezelf meteen de vraag: Wat is mijn blauwdruk? Wat is de blauwdruk van de mensen om mij heen? Het antwoord kwam vrijwel direct – emoties. Emoties vormen voor mij de kern van het mens-zijn. Alles wat we moreel of ethisch opbouwen, komt voort uit gevoel - of dat gevoel nu rationeel is of irrationeel, het blijft een emotie.

Het eerste wat een gezonde baby doet zodra hij of zij onze wereld betreedt, is huilen - luid, ongefilterd en puur. Huilen is in dit moment geen teken van zwakte, maar juist een krachtig teken van leven, van een begin. Het is het allereerste menselijke antwoord op bestaan.

Toch staat huilen tegenwoordig in schril contrast met hoe we emoties ervaren en uiten in de samenleving. Huilen wordt vaak gezien als iets dat je moet verbergen – een uiting van zwakte of kwetsbaarheid. We leren al vroeg dat tranen niet thuishoren in het openbaar. We leren om onze emoties in te slikken, om onszelf te beschermen tegen oordeel.

Daarom heb ik ervoor gekozen om een huilende baby te maken. Dit beeld staat voor het begin van alles - maar ook voor de eerste botsing tussen onze ware blauwdruk en de druk van de maatschappij. De interpretatie laat ik over aan de toeschouwer. Misschien zien zij in het werk een ode aan het begin, aan leven en puurheid. Misschien confronteert het hen juist met een deel van zichzelf dat ze liever verborgen houden - een deel dat ooit hilde maar nu stil is geworden.

In beide gevallen hoop ik dat mijn werk aanzet tot reflectie. Welke emoties hebben jou gevormd? Wat zit er in jouw blauwdruk dat je koestert, en wat onderdruk je misschien - omdat het niet 'mag' of 'hoort'? De huilende baby is een spiegel. Niet om antwoorden te geven, maar om vragen op te roepen.

Bente Windhorst

Hier kijken we naar:

De Stille Voorbij.

Dit kunstwerk onderzoekt onze houding ten opzichte van klimaatverandering. We zijn ons steeds meer bewust van de impact die de mens heeft op de aarde: het verlies van biodiversiteit, overconsumptie, schadelijke productie en opwarming. Toch blijven we vaak passieve toeschouwers. We bekijken het nieuws of documentaires, maar grijpen nauwelijks in.

In het werk ontstaat een gevoel van stilstand: alles lijkt op zijn plaats te blijven, terwijl de wereld om ons heen langzaam verandert. De verstilling in het beeld roept belangrijke vragen op: hoelang blijven we nog kijken zonder te handelen? Wat is er nodig om ons echt in beweging te brengen?

Alleen bewustzijn is niet genoeg. Zolang we blijven vasthouden aan oude patronen, blijven we medeverantwoordelijk voor de schade aan onze planeet. De tijd van toekijken is voorbij. Willen we echte verandering, dan moeten we verantwoordelijkheid nemen én in actie komen.

Cato Verkiel

Mijn leven als kunstenaar: legende, mythe en magie:

Another's
eyes.

Dit werk gaat over jezelf expres in een karakter zetten. In deze context voor het leren over jezelf en het genezen van wonden die je niet wist dat je had. Het gaat om een dubbele van jezelf maken, zonder dat je het zegt.

Een soort masker, waarmee je naar je eigen problemen kan kijken alsof ze van een ander zijn.

De gezichten kijken elkaar aan maar zien elkaar niet, dat is onmogelijk, maar ze verlangen het wel. Om naar die begrip tussen elkaar te komen. Ook al zijn ze anders, zijn ze allebei een intrinsieke deel van elkaar en dat kan nooit veranderd worden.

Ik heb expres gekozen om deze karakter weer te geven, omdat hij een speciale plek in mijn hart heeft. Hij was het eerste karakter waarvan ik het verhaal volledig heb uitgespeeld. Door hem heb ik twee van mijn beste vrienden ontmoet, waarmee ik nog steeds verhalen vertel. Door die vrienden ben ik meer zeker in mezelf geworden, waardoor ik weer andere vrienden ging maken. In het kort heeft hij mij geholpen met problemen die ik niet een wist dat ik last van had.

Het is een werk dat gaat om genezing van jezelf, via een ander. Ook al is dat ander een projectie van jezelf.